

Zondag 19 maart 2023

4^e zondag van de Veertigdagentijd; zondag Laetare

Lezingen:

1 Sam. 16,1b.6-7.10-13a

Ef. 5,8-14

Joh. 9,1-41 of 1.6-9.13-17.34-38

Opening

Welkom aan u allen hier in de kerk en u thuis via de live-stream.

Deze week stond enthousiast in de krant: het 1^e kievitseï is gevonden! Het was een uiting van blijdschap, dat het voorjaar nu echt op komst is. We zijn graag kinderen-van-het-licht en hunkeren dus naar warmte en zon. Wanneer de eerste bloembollen weer kleurrijk openbloeien, dan lijkt het wel of wijzelf ook opbloeien: we stralen dan zelf ook ongemerkt licht en positieve energie uit.

Vandaag is het zondag Laetare; “mid-vasten” of “klein-Pasen”, zoals het ook wel genoemd wordt. De lezingen sluiten ook aan op dit thema: allereerst de oproep van Paulus om licht in de wereld te zijn; en vervolgens het verhaal van de blindgeborene, die door Jezus weer tot nieuw zicht komt in zijn leven. Maar bij dit emotionele verhaal zit een adder onder het gras: de verstarde Farizeeën en Tempelpriesters zien met argusogen, hoe die eigenzinnige, maar bevlogene Jezus notabene op de Sabbat die man geneest en heelt. Dit levert een heftig dispuut op, en brengt uiteindelijk de genezen man tot een vernieuwde manier van geloven.

Zo hebben al de Schriftverhalen een buitenkant, maar ook een binnenkant. Zij laten ons horen, wat waarheid en leven is, de bron van bestaan.

Overweging

Dit boeiende verhaal speelt zich af in het hol van de leeuw, nl. rond de Tempel in Jerusalem, waar het Loofhuttenfeest gevierd wordt. Het Loofhuttenfeest wijst terug op de moeizame bevrijdingstocht door de woestijn, waarbij in loofhutten gekampeerd werd. Maar op de 7e dag van dit feest, op de grote Verzoendag, de “Jom Kippoer”, was één van de ceremonies, dat men water ging putten uit de bron van Siloam, symbool van leven en overleven; water ook als beeld van het komende messiaanse heil.

Wel, op die Sabbat-dag speelt zich dit alles af; het wordt een heftige confrontatie: de blindgeborene weigert toe te geven en de waarheid los te laten; steeds meer gaan zijn ogen open voor Jezus als de Messias; hier zijn die religieuze machthebbers niet van gediend; en hij wordt buiten de tempel en synagoge gezet.; excommunicatie dus. Zo gaat dat bij fundamentalistische leiders; en dat allemaal in naam van Jahweh. Wie zijn er godslasterlijk bezig: die man, of Jezus; óf die leiders van Tempel en synagoge, die menen de waarheid in pacht te hebben?

Het evangelie-verhaal zet ons tot nadenken: wie zijn wij in dit drama? Er wordt ons eigenlijk een spiegel voorgehouden. Hier zijn 2 wijzen van geloven:

- a. De starre kerkleiders met hun dogma's en geboden, die de mensen, naast de warmte van de liturgische symboliek, ook allerlei plichten en regels oplegden, op straffe van doodzonde. Wij kennen dit nog wel uit onze jeugd, met de oude catechismus als uitgangspunt. Bij sommige kerkleiders is deze starheid nog niet verdwenen. Hun richtlijnen zijn het enig zaligmakende, al gaat het ten koste van mensen en parochiële geloofsgemeenschappen.
- b. Een tweede wijze van geloven is het tastend geloof van de blinde man, die het nog niet direct ziet. Hier is sprake van een vernieuwende geloofsgroei; een levend proces van zoeken en hopen te vinden; een proces, dat hij met veel weerstand weet vol te houden, én te verdiepen.

Daarmee, beste mensen, wordt de gespletenheid van ons eigen geloof in onze tijd ten voeten uit getekend. Wij hebben van jongs af aan in onze traditionele opvoeding geleerd, dat God tot ons sprak door de leer en de geboden van de kerk. Dat gaf ons zekerheid en veiligheid. Vandaag-de-dag merken we, dat dit statische geloof velen (en zeker de jongeren) totaal niet meer aanspreekt, en dat de kerk zo haar zeggingskracht is gaan verliezen. "Geloven" is geen statisch iets, maar een dynamisch gebeuren. Wij worden vandaag in het evangelie geconfronteerd met een Jezus, die getuigt van een veel diepere geloofsbeleving: het gaat niet om "Heer, Heer," bidden, maar "om de wil van de hemelse Vader te doen", zoals Hij het zelf uitdrukt. Het gaat om die innerlijke gedrevenheid, vanuit je hart en vanuit je geweten. Het gaat om aandacht en zorg voor de medemens, die hulp nodig heeft; het gaat om stem durven zijn voor de stemlozen en voor degenen die machteloos verstomd zijn; we kennen uit de laatste jaren voldoende voorbeelden; ook hier in Nederland. Niet voor niets zijn in de afgelopen week bij de verkiezingen zoveel gele kaarten uitgedeeld aan het kabinet. Jezus zelf durft, omwille van die medemens, de Sabbat-wetten en andere geboden secundair te verklaren en te doorbreken, om zo een beeld van God te laten zien, dat getuigt van warme betrokkenheid met al het wel en wee van mensen.

Om deze manier van geloven ons eigen te maken, moeten we wel door de buitenkant heen durven prikken; dat kan je wel eens in verwarring brengen, zoals gebeurde bij de ouders van de blindgeborene, maar dan is er die stem in je binnenste, die je de weg wijst, en die je duidelijk maakt, wat de ethiek van leven op dat moment van je vraagt en hoe je daar veel zekerder en stabielere door wordt. Zo krijgt de blinde weer zicht op het leven, en wordt een herboren mens. (Even een exegetische noot tussendoor: deze verhalen werden gebruikt als doopcatechese voor de leerlingen, die in de Paasnacht gedoopt zouden worden; aan wie ook gevraagd werd, om zich te bekleden met de nieuwe mens: a.h.w. een nieuwe geboorte in spirituele zin. Het speeksel en de klei in dit evangelie-verhaal zijn dan ook symbolen, die verwijzen naar Genesis, waar God, de Eeuwige, over de schepping blaast en de mens uit leem en klei boetseert).

Dit proces van vernieuwend geloof heeft Jezus zelf ook doorgemaakt, in zijn 40-daagse woestijntijd, aan het begin van zijn openbaar leven; zodanig maakte hij zich dit Goddelijk Appèl eigen, dat hij deze opdracht trouw tot het eind wist te volbrengen, ondanks alle bedreiging; en wist vol te houden tot zijn martelaarsdood op het kruis.

Beste mensen, echte aandacht, een luisterend oor, een hand om de schouder, een bemoedigend woord en compassie: het doet dus wonderen bij mensen: omdat het zo bevrijdend is: mensen veren op; het geeft weer moed en uitzicht, en zij kunnen weer op eigen benen verder. Overal waar dit gebeurt, zegt de Schrift, zijn messiaanse mensen bezig: bezielend, helpend en helend. Dat is de "Kairos", de nieuwe messiaanse tijd, die op dat moment gebeurt en waarvan Jezus zegt: "Het Koninkrijk Gods is midden onder u: doven horen, blinden zien, lammen lopen". Dat is het nieuwe leven; dat is Pasen, zoals de bijbel bedoelt. Geloven is zo een werkwoord; je moet er iets mee doen.

Tot slot: Als Jezus in de Bergrede zegt: "Jullie zijn het licht in de wereld, en het zout der aarde", dan is dit een appèl om in zijn voetstappen, in onze tijd en op onze plek, zo voort te gaan. Al te gemakkelijk zeggen we: de tijd heelt alle wonden; beter is: aandacht en liefde heelt alle wonden. In de aandacht voor elkaar klopt het hart van de samenleving. Aandacht is de ziel van alle hulp en zorg.

Gerard Weersink, pastor.